

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทนี้จะนำเสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในหมู่บ้านในโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย จังหวัดสระแก้ว

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากร ประกอบด้วยบุคคล 2 กลุ่ม ดังนี้

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ได้แก่ ผู้ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการ-โรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ หรือผู้รักษาการในตำแหน่งที่ปฏิบัติการควบคุม ดูแลการบริหารงานระดับก่อนประถมศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในหมู่บ้านในโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย จังหวัดสระแก้ว จำนวน 33 โรงเรียน รวม 33 คน ใช้ประชากรทั้งหมดในการวิจัย

1.2 ครู ได้แก่ บุคลากรปฏิบัติการสอนระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งเป็นข้าราชการครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ รวม 36 คน ใช้ประชากรทั้งหมดในการวิจัย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสังเกตโรงเรียน ใช้ในการสังเกตสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน

2.2 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร และครูระดับก่อนประถมศึกษา แบ่งออกเป็น

3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์ ลักษณะของแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง

ตอนที่ 2 เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของหมู่บ้านที่โรงเรียนตั้งอยู่ ลักษณะของแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง

ตอนที่ 3 เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ทั้งจากการ สังเกต การสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์เนื้อหา หาค่าความถี่ และร้อยละ

5. การนำเสนอข้อมูล

นำเสนอเป็นตารางประกอบเรียงความ

สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน

1. คำนวณอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ พบว่า

1.1 ลักษณะบริเวณและสถานที่ตั้งโรงเรียน โรงเรียนมีระยะห่างจากชายแดนกัมพูชา 1-2 กิโลเมตร และตั้งอยู่ห่างจากชุมชน 1-2 กิโลเมตร ลักษณะเชื่อมเส้นทางระหว่างโรงเรียนกับชุมชนส่วนใหญ่เป็นราดยาง และมีความเหมาะสมปลอดภัยในที่ตั้ง

1.2 การดูแลเอาใจใส่ตกแต่งบริเวณโรงเรียน ส่วนใหญ่มีการดูแลตกแต่งบริเวณโรงเรียน คือ มีถนน หรือทางเดินเป็นระเบียบ

1.3 ลักษณะสภาพอาคารเรียน ทุกโรงเรียนมีอาคารถาวร ส่วนใหญ่
คงทนแข็งแรง อยู่ในสภาพใช้การได้ดี แต่มีอาคารเรียนไม่เพียงพอตามเกณฑ์มาตรฐาน

1.4 การจัดสภาพห้องเรียนโดยทั่วไป ส่วนใหญ่สะอาดเป็น
ระเบียบ มีแสงสว่างพอเหมาะ อากาศถ่ายเทได้สะดวก และมีการจัดสภาพห้องเรียน โดยจัด
ป้ายนิเทศสวยงาม หรือมีรูปภาพสวยงาม และมีที่แสดงผลงาน

1.5 ลักษณะสภาพของห้องสมุด ส่วนใหญ่มีห้องสมุดโดยเฉพาะ
ไม่ได้รับการตกแต่งห้องสมุด และมีอุปกรณ์ประจำห้องสมุด คือ มีโต๊ะเก้าอี้สำหรับอ่าน
หนังสือ มีวารสาร หนังสือ เอกสารอื่น ๆ ประจำห้องสมุด

1.6 ลักษณะการจัดห้องพยาบาลและเวชภัณฑ์ประจำห้องพยาบาล
ส่วนใหญ่มีห้องพยาบาลโดยเฉพาะ มีการดูแลรักษาห้องพยาบาล ทุกโรงเรียนมีเวชภัณฑ์
คือ มีตู้ยา มียารักษาโรคต่าง ๆ

1.7 ลักษณะโรงอาหาร และอุปกรณ์ประจำโรงอาหาร ส่วนใหญ่มี
โรงอาหารเฉพาะ มีการดูแลรักษาความสะอาดโรงอาหาร ทุกโรงเรียนมีอุปกรณ์ประจำโรง
อาหาร คือ มีวัสดุหรือภาชนะที่ใช้ในการประกอบอาหาร และมีภาชนะใส่อาหารให้
นักเรียนรับประทาน

1.8 การจัดให้มีสนาม ที่ปีสสวาะ และอ่างล้างมือภายในโรงเรียน
ส่วนใหญ่มีจำนวนเพียงพอตามเกณฑ์มาตรฐาน สะดวก ดูแลรักษาเป็นอย่างดี

2. ด้านการจัดบริการและสวัสดิการ

2.1 ลักษณะการจัดให้มีน้ำดื่มน้ำใช้ตลอดปีภายในโรงเรียน
ส่วนใหญ่มีปริมาณไม่เพียงพอ ขาดแคลนน้ำดื่ม

2.2 การจัดให้มีเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสาร
กับภายนอกโรงเรียน ทุกโรงเรียนมีการติดต่อสื่อสาร สะดวก รวดเร็ว โดยส่วนใหญ่ใช้
วิทยุสื่อสาร

2.3 การจัดการรักษาสุขภาพให้แก่ครู และนักเรียน ทั้งภายใน
และภายนอกโรงเรียน ส่วนใหญ่ไม่มีการซ้อมการหลบภัย ไม่มีแผนรักษาความปลอดภัย
มีคำสั่งแต่งตั้งเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย มีหุ้ลมหลบภัยในโรงเรียน มีหอกระจายข่าว
บอกเหตุร้าย

3. ด้านการจัดการเรียนการสอน

3.1 การจัดประยุกต์เอาเทคนิค วิธีการ อุปกรณ์และเครื่องมือใหม่ ๆ มาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน ส่วนใหญ่มีการประยุกต์เอาเทคนิค วิธีการ อุปกรณ์ และเครื่องมือใหม่ ๆ มาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน คือ ใช้ภาพสัญลักษณ์ หนังสือนิทาน ใช้โรงละครหุ่น

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์ และข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับหมู่บ้านที่โรงเรียนตั้งอยู่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

1.1 ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นผู้บริหาร เป็นชาย และมีวุฒิทาง

การศึกษาปริญญาตรีทุกคน ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาสาขาวิชาเอกบริหารการศึกษา เป็นคนในพื้นที่ พักนอกหมู่บ้านที่โรงเรียนตั้งอยู่ เดินทางไป-กลับโรงเรียนด้วยรถยนต์ส่วนตัว ได้รับสวัสดิการประกันชีวิตและอายุราชการทวีคูณ มีประสบการณ์ในการทำงานโรงเรียนชายแดน 1- 5 ปี มากที่สุด

1.2 ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นครูผู้สอน ส่วนใหญ่เป็นหญิง มีวุฒิการ

ศึกษาปริญญาตรี สำเร็จการศึกษาสาขาวิชาเอกประถมศึกษา เป็นคนต่างท้องถิ่น พักบ้านพักครู เดินทางไป-กลับโรงเรียนด้วยรถยนต์ส่วนตัว ได้รับสวัสดิการประกันชีวิต และอายุราชการทวีคูณ มีประสบการณ์ในการทำงานโรงเรียนชายแดน 1-5 ปี มากที่สุด

1.3 เมื่อพิจารณาในภาพรวม ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นชาย

มีวุฒิทางการศึกษาปริญญาตรี สำเร็จการศึกษาสาขาวิชาเอกประถมศึกษา เป็นคนต่างท้องถิ่น พักอยู่นอกหมู่บ้านที่โรงเรียนตั้งอยู่ เดินทางไป-กลับโรงเรียนด้วยรถยนต์ส่วนตัว ได้รับสวัสดิการประกันชีวิต และอายุราชการทวีคูณ มีประสบการณ์ทำงานในโรงเรียนชายแดน 1-5 ปี มากที่สุด

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปหมู่บ้านที่โรงเรียนตั้งอยู่

โดยภาพรวม ผู้ให้สัมภาษณ์ระบุว่า ในหมู่บ้านที่โรงเรียน

ตั้งอยู่ มีจำนวนครัวเรือน 100-300 ครัวเรือน มีลักษณะการตั้งบ้านเรือนแบบรวมกลุ่ม มีการย้ายถิ่นออกจากหมู่บ้านเล็กน้อย ประชากรในหมู่บ้านมีเชื้อสายไทย มีอาชีพที่สำคัญ คือ

ทำนา ทำไร่ มีการฝึกซ้อมป้องกันภัยในหมู่บ้าน มีเวรยามป้องกันหมู่บ้าน ไม่ค่อยมีเหตุการณ์ไม่สงบจากการสู้รบ ก่อนข้างมั่นใจในระบบป้องกันภัยตนเองหมู่บ้าน

ตอนที่ 3 ปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานระดับก่อนประถมศึกษา
ของโรงเรียนประถมศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของปัญหา ระดับก่อนศึกษามีดังนี้

3.1 การบริหารงานวิชาการ

ด้านการนำแนวประสบการณ์ไปใช้ ในภาพรวม ส่วนใหญ่ระบุว่า มีปัญหา ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ มีเอกสารแนวประสบการณ์ไม่เพียงพอ รองลงมา คือ ไม่สามารถจัดหาหนังสือต่าง ๆ ที่จะค้นคว้าเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องการจัดประสบการณ์ได้

ด้านการจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา

ในภาพรวม ส่วนใหญ่ระบุว่า มีปัญหา ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ไม่สามารถปรับเปลี่ยนการจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับท้องถิ่นได้ รองลงมา คือ การจัดชั้นเรียนไม่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์

ด้านการจัดหาสื่อการเรียนการสอนให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในภาพรวม ส่วนใหญ่ระบุว่า มีปัญหา ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ การขาดงบประมาณในการสนับสนุนจัดหาสื่อ รองลงมา คือ ครูมีชั่วโมงสอน และมีงานอื่นที่ได้รับมอบหมายมากไม่มีเวลาจัดหาสื่อ

ด้านการวัดผลและประเมินผลนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา

ในภาพรวม ส่วนใหญ่ระบุว่า มีปัญหา ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ครูไม่สามารถสร้างเครื่องมือวัดผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ครบทุกด้าน ตามที่เสนอไว้ในแผนการจัดประสบการณ์ รองลงมา คือ ครูไม่มีเวลาสร้างเครื่องมือวัดผลให้ครอบคลุมเนื้อหาจุดประสงค์ได้

ด้านการจัดมุมสำหรับนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา ในห้องสมุดของโรงเรียน ในภาพรวม ส่วนใหญ่ระบุว่า มีปัญหา ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ขาดวัสดุอุปกรณ์ และห้องในการจัดมุมสำหรับนักเรียนก่อนประถมศึกษา รองลงมา คือ ขาดงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือ

ด้านการนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา โดยภาพรวม ส่วนใหญ่ระบุว่า ไม่มีปัญหา ที่เหลือมีปัญหา ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ การดำเนินการนิเทศ ไม่สม่ำเสมอ รongลงมา คือ การนิเทศไม่เป็นระบบ

ด้านการประชุมอบรมทางวิชาการของครูระดับก่อนประถมศึกษา โดยภาพรวม ระบุว่า ไม่มีปัญหา ที่เหลือมีปัญหา ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ขาดงบประมาณ ค่าใช้สอยในการส่งเสริมฝึกอบรม รongลงมา คือ วัสดุที่ใช้ไม่เพียงพอในการฝึกปฏิบัติ

3.2 การบริหารงานบุคคล

ด้านการจัดบุคลากรที่ให้การสอนระดับก่อนประถมศึกษา ในภาพรวม ส่วนใหญ่ระบุว่า มีปัญหา ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ไม่มีครูจบการศึกษาสาขาอนุบาลหรือสาขาปฐมวัยโดยตรง รongลงมา คือ มีครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาไม่มีประสบการณ์การสอนระดับก่อนประถมศึกษา

ด้านการพัฒนาและสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา โดยภาพรวม ส่วนใหญ่ระบุว่า ไม่มีปัญหา ที่เหลือมีปัญหา ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ขาดการวางแผนในการพัฒนาบุคลากร รongลงมา คือ โรงเรียนและหน่วยระดับเหนือขึ้นไปขาดการเอาใจใส่ส่งเข้าอบรมดูงาน และศึกษาค่อ

ด้านการรักษาระเบียบวินัยของครูระดับก่อนประถมศึกษา โดยภาพรวม ส่วนใหญ่ระบุว่า ไม่มีปัญหา ที่เหลือมีปัญหา ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ คือ ครูขาดความสามัคคี และครูไม่มีมาตรฐานวิชาชีพครู

ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูระดับก่อนประถมศึกษา โดยภาพรวม ส่วนใหญ่ระบุว่า ไม่มีปัญหา ที่เหลือมีปัญหา ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ คือ ไม่มีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในการปฏิบัติงานของครู และไม่สามารถประเมินผลครูผู้สอนตามปฏิทินการปฏิบัติงานได้ตามเวลา ที่เหลือไม่มีการบันทึกผลการปฏิบัติงานของครูผู้สอน เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการประเมิน

3.3 การบริหารงานกิจการนักเรียน

ด้านการจัดทำเขตบริการให้นักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา ในภาพรวม ส่วนใหญ่ระบุว่า ไม่มีปัญหา ที่เหลือมีปัญหา ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ คือ ไม่มี การสำรวจภูมิลำเนานักเรียน การจัดทำเขตบริการไม่ชัดเจน และไม่มีการจัดทำเขต บริการร่วมกัน

ด้านการจัดทำสำมะโนนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา โดยภาพรวม ส่วนใหญ่ระบุว่า ไม่มีปัญหา ที่เหลือมีปัญหา ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ประชาชนมีการย้ายถิ่นเป็นประจำ ขาดการติดตาม รongลงมาคือ นักเรียนไม่มีชื่อในสำมะโนนักเรียนจำนวนมาก

ด้านการติดตามนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา ในภาพรวมและรายกลุ่ม ส่วนใหญ่ระบุว่า ไม่มีปัญหา ที่เหลือมีปัญหา ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ มีการย้ายถิ่นบ้านเรือนกันบ่อย รongลงมา คือ การติดต่อกับหน่วยงาน ชุมชน เพื่อการติดตาม เป็นไปด้วยความยากลำบาก

ด้านการปฐมนิเทศผู้ปกครองนักเรียนระดับก่อนประถม โดยภาพรวม ส่วนใหญ่ระบุว่า ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ผู้ปกครองคิดภาระกิจจึงทำให้มีน้อย รongลงมา คือ ผู้ปกครองขาดการดูแลเอาใจใส่นักเรียน ไม่เห็นความสำคัญ

ด้านการจัดบริการด้านสุขภาพ ให้นักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา ในภาพรวมและรายกลุ่มส่วนใหญ่ระบุว่า ไม่มีปัญหา ที่เหลือมีปัญหา ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ไม่มีอุปกรณ์ตรวจสายตา เครื่องชั่งน้ำหนักและที่วัดส่วนสูง และโรงเรียนอยู่ห่างไกลจากสถานอนามัยมาก รongลงมา คือ การให้บริการภูมิคุ้มกันโรคไม่ทั่วถึงต่อเนื่อง

ด้านการจัดโครงการอาหารกลางวัน อาหารเสริม สำหรับนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา โดยภาพรวมและรายกลุ่มส่วนใหญ่ระบุว่า ไม่มีปัญหา ที่เหลือมีปัญหา ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ครูต้องทำอาหารเองเสียเวลาการเรียนการสอน รongลงมา คือ ไม่สามารถจัดได้ครบวงจรของโครงการอาหารกลางวัน

ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา ในภาพรวมและรายกลุ่มส่วนใหญ่ระบุว่า ไม่มีปัญหา ที่เหลือมีปัญหา ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ ผู้ปกครองไม่ให้ความสนใจปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของโรงเรียน ที่เหลือ คือ ผู้บริหารขาดความเอาใจใส่จัดกิจกรรมพิเศษส่งเสริมการสอน

ด้านการติดตามช่วยเหลือนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาที่ขาดแคลน ในภาพรวม ส่วนใหญ่ระบุว่า ไม่มีปัญหา ที่เหลือมีปัญหา ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ การให้ความช่วยเหลือไม่เพียงพอ รongลงมา คือ ขาดงบประมาณหรือกองทุนช่วยเหลือ

3.4 การบริหารงานธุรการ การเงิน และพัสดุ

ด้านงานธุรการ จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในภาพรวม ส่วนใหญ่ระบุว่า ไม่มีปัญหา ที่เหลือมีปัญหา ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ มีทหารหรือโจรต่างชาติเข้ามาขโมยและแย่งชิงทรัพย์สินมีค่าของโรงเรียน รองลงมา คือ ขาดบุคลากรในการดำเนินงานด้านธุรการ โดยเฉพาะ

ด้านงานการเงิน เพื่อการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในภาพรวม ส่วนใหญ่ระบุว่า ไม่มีปัญหา ที่เหลือมีปัญหา ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ วิธีการปฏิบัติการใช้เงินมีขั้นตอนมาก ทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินงาน รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่ไม่มีความรู้ด้านนี้โดยตรง ทำให้การปฏิบัติงานผิดพลาด

ด้านการจัดทำบัญชีการเงิน เพื่อการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในภาพรวมและรายกลุ่มส่วนใหญ่ระบุว่า ไม่มีปัญหา ที่เหลือมีปัญหา ทุกคนระบุว่ามีปัญหา คือ ไม่มีเจ้าหน้าที่ทำงานด้านนี้โดยตรง ที่เหลือระบุว่า การลงสมุดและบัญชีไม่ถูกต้องและขาดทะเบียนในการควบคุมการเงิน

ด้านการดำเนินงานด้านพัสดุ เพื่อการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในภาพรวม ส่วนใหญ่ระบุว่า ไม่มีปัญหา ที่เหลือมีปัญหา ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ พัสดุที่ได้รับจัดสรรมาไม่เพียงพอ รองลงมา คือ การจัดซื้อ จัดจ้างเป็น ไปด้วยความยากลำบาก

3.5 การบริหารงานอาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก

ด้านการจัดอาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก ให้กับนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา ในภาพรวม ส่วนใหญ่ระบุว่า มีปัญหา ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ที่นอนและเครื่องนอนไม่เพียงพอ รองลงมา คือ การจัดสถานที่เล่นในร่ม นอกห้องเรียนของนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาไม่เพียงพอ

ด้านการใช้อาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก จัดการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา ในภาพรวม ส่วนใหญ่ระบุว่า ไม่มีปัญหา ที่เหลือมีปัญหา ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ไม่มีการวางแผนการใช้อาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก รองลงมา คือ ไม่มีการวางระเบียบการใช้อาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก

ด้านการบำรุงรักษาและตกแต่งอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา ในภาพรวม ระบุว่ามีปัญหา ปัญหาที่พบบมากที่สุด คือ ขาดงบประมาณในการซ่อมแซมรักษา รองลงมา คือ พื้นที่ไม่สามารถตกแต่งไม้คอกไม้ประดับได้เพราะสภาพดินไม่เอื้ออำนวย

ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ที่ใช้จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา โดยภาพรวม ส่วนใหญ่ระบุว่า ไม่มีปัญหา ที่เหลือมีปัญหา ปัญหาที่พบบมากที่สุด คือ ไม่มีการจัดบันทึกการใช้อาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก รองลงมา คือ ไม่มีรายงานการใช้อาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก

ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา โดยภาพรวม ส่วนใหญ่ระบุว่า ไม่มีปัญหา ที่เหลือมีปัญหา ปัญหาที่พบบมากที่สุด คือ ไม่มีการประเมินการใช้อาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก รองลงมา คือ ไม่มีการนำข้อมูลการประเมินไปปรับปรุงการใช้อาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก

3.6 การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพื่อการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในภาพรวม ส่วนใหญ่ระบุว่าไม่มีปัญหา ที่เหลือมีปัญหา ปัญหาที่พบบมากที่สุด คือ ชุมชนไม่ให้ความร่วมมือในการดำเนินงานกิจกรรม สำหรับเด็กก่อนประถมศึกษา รองลงมา คือ โรงเรียนและนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาไม่มีผลงานประชาชนจึงไม่ให้การสนับสนุน

ด้านการให้บริการแก่ชุมชนเกี่ยวกับการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในภาพรวม กลุ่มส่วนใหญ่ระบุว่า ไม่มีปัญหา ที่เหลือมีปัญหา ปัญหาที่พบบมากที่สุด คือ ขาดวัสดุอุปกรณ์ในการให้บริการ รองลงมา คือ จำนวนบุคลากรมีน้อย ให้บริการไม่ครอบคลุมเขตบริการ

ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนของครูและนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา ในภาพรวม กลุ่มส่วนใหญ่ระบุว่า ไม่มีปัญหา ที่เหลือมีปัญหา ปัญหาที่พบบส่วนใหญ่ คือ ผู้บริหาร ครู และชุมชน ขาดการวางแผนการจัดกิจกรรมร่วมกัน ที่เหลือระบุว่า ขาดการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรม

ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

ในภาพรวม ส่วนใหญ่ระบุว่า ไม่มีปัญหา ที่เหลือมีปัญหา ปัญหาที่พบ คือ ไม่มีชมรม สมาคมในโรงเรียนคอยสนับสนุน รองลงมา คือ คณะกรรมการศึกษาไม่ให้ความช่วยเหลือ ในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัญหาการบริหารงานวิชาการ

ด้านการนำแนวประสงค์ไปปฏิบัติ ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์ พบว่า มีปัญหา คือ มีเอกสารการจัดประสบการณ์ไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เจษฎา เสาทอง (2536: 243) ที่ศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ พบว่า โรงเรียนประถมศึกษา ขนาดเล็กทุกโรงเรียน มีเอกสารหลักสูตรไม่เพียงพอกับความต้องการ โดยเฉพาะคู่มือครู หรือแผนการสอน หนังสือแบบเรียนและแบบฝึกหัด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กุ้เกียรติ มานพ (2529: 113) ที่ศึกษาปัญหาการบริหารงานโรงเรียนสาขา ใน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ประสบปัญหา มีเอกสารหลักสูตรไม่เพียงพอกับความต้องการใช้ ผู้วิจัยเห็นว่า เอกสารการจัดแนว ประสบการณ์มีความสำคัญ ใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียน การสอน เพื่อให้บรรลุจุด มุ่งหมายของแนวการจัดประสบการณ์ โรงเรียนจึงควรจัดให้มีเอกสารการจัดแนว ประสบการณ์ และเอกสารค้นคว้าเพื่อค้นคว้าอย่างเพียงพอ และมีประจำห้องเรียนที่เปิด สอนระดับก่อนประถมศึกษาทุกห้อง และมีอุปกรณ์การเก็บรักษา เช่น ชั้นวางของ ตู้ เพื่อ ป้องกันการชำรุด สูญหายและส่วนหนึ่งควรมีสารองไว้ที่หน่วยงานต้นสังกัด เพื่อทดแทน ในระบบที่เหมาะสม

ด้านการจัดการเรียนการสอน ให้กับเด็กนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์ พบว่า มีปัญหา คือ ไม่สามารถปรับเปลี่ยนการจัด ประสบการณ์ให้สอดคล้องกับท้องถิ่นได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วาสนา มีลาภ (2537: 192) ที่ศึกษาการดำเนินงานของโรงเรียนแกนนำ ตามโครงการโรงเรียน แกนนำ

ระดับก่อนประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี พบว่าการจัดประสบการณ์ของโรงเรียน จัดได้ไม่ตรงกับความต้องการของผู้ปกครองและท้องถิ่น ซึ่งนโยบายของสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ท.: 2539) ระบุไว้ในข้อ 2 ของแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ว่า เร่งพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อให้เด็กมีการพัฒนาทุกด้านเต็มตามศักยภาพ และเตรียมความพร้อมในการเข้าเรียนในระดับประถมศึกษาภาคบังคับ โดยเน้นการปรับปรุงแนวการจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต และวัฒนธรรมท้องถิ่น ผู้วิจัยเห็นว่า การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์นั้นมีความสำคัญ เป็นแผนการปฏิบัติงานของครูในแต่ละวัน การที่ครูไม่สามารถปรับเปลี่ยนการจัดประสบการณ์จะมีผลทำให้นโยบายที่วางไว้ไม่บรรลุผลตามที่กำหนด ครูผู้สอนจึงต้องมีทักษะการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์และมีความรู้ในเรื่องท้องถิ่น จึงจะสามารถปรับเปลี่ยนการจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับท้องถิ่นได้ จึงควรเป็นหน้าที่ของผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ ควรหาทางพัฒนาทักษะการจัดแผนประสบการณ์และความรู้ของครู ถ้าโรงเรียนไม่มีความถนัดหรือขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ควรประสานกับหน่วยงานอื่น เช่น ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน พัฒนาการ เจ้าหน้าที่การเกษตร มาให้ความรู้ ซึ่งจะช่วยลดปัญหาลงได้

ด้านการจัดหาสื่อการเรียนการสอน ให้ตรงกับจุดประสงค์ของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์ พบว่า มีปัญหา คือ ขาดงบประมาณในการสนับสนุน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุระ ยืนยาว (2537: 198) ที่ศึกษาการดำเนินงานตามแผนการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี พบว่า โรงเรียนมีปัญหาในการดำเนินการตามโครงการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา คือ ไม่มีงบประมาณในการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ วัสดุ อุปกรณ์ ในการดำเนินงานไม่เพียงพอ ทำให้ขาดสื่อในการเตรียมความพร้อมให้เด็ก การจัดประสบการณ์ต่าง ๆ เป็นไปได้ไม่ดี และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กุลเชษฐ แก้ววิ (2538: 115) ที่ศึกษาปัญหาการบริหารงานในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่รับนักเรียนชาวเขา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด : กรณีศึกษาเฉพาะจังหวัดน่าน พบว่า สื่อการเรียนการสอน มีน้อย สาเหตุมาจากงบประมาณไม่เพียงพอ ผู้วิจัยเห็นว่า โดยหลักการของสถานศึกษาที่เปิดการสอนระดับ

ก่อนประถมศึกษา มีความจำเป็นมากที่ต้องจัดหาสื่อการเรียนการสอน ให้ตรงกับจุดประสงค์ การเรียนรู้ เพราะสื่อจำเป็นต้องเป็นรูปธรรมเป็นส่วนใหญ่ เพื่อการเรียนรู้โดยผ่านการเล่น ผ่านประสาทสัมผัส เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และคุณลักษณะอื่น ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ แต่ทั้งนี้โรงเรียนมีความจำกัดเรื่องงบประมาณที่ใช้ในการสนับสนุนสื่อการเรียนการสอน หรือสื่อบางชิ้นมีราคาแพงมาก ไม่สามารถซื้อได้ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จึงควรร่วมกับชุมชนใช้ทรัพยากรท้องถิ่น ใช้แทนสื่อการเรียนการสอนที่มีราคาแพง หรือขอรับบริจาคผ่านองค์กรเอกชน หรือสื่อมวลชนจะเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแก้ปัญหาการขาดแคลนงบประมาณเพิ่มขึ้น

ด้านการวัดผลและประเมินผลนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์ พบว่า มีปัญหา คือ ครูไม่สามารถสร้างเครื่องมือวัดผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ครบทุกด้าน ตามที่เสนอแนะไว้ในแผนการจัดประสบการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535: 198) กล่าวว่า การวัดผลและการ ประเมินผลของสถานศึกษาหลายแห่งสร้างเครื่องมือวัดผลประเมินกันเอง และจัดประเมินผลตนเอง เมื่อเปรียบเทียบระหว่างสถานศึกษาจึงมีความต่างกัน และไม่สามารถประเมินผลตามแนวทางที่ส่วนกลางกำหนดมาได้ ผู้วิจัยเห็นว่า การวัดผลและประเมินผลการเรียน ควรเป็นหน้าที่ของครูโดยตรง เพราะครูผู้สอนจะรู้สภาพที่แท้จริงของนักเรียน มีความใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด แต่ครูไม่สามารถสร้างเครื่องมือวัดผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่เสนอแนะไว้ในแผนการจัดประสบการณ์ได้ ดังนั้น การวัดผลประเมินผลจึงควรขึ้นอยู่กับสภาพท้องถิ่นและสอดคล้องกับตัวนักเรียน โดยมุ่งตรวจสอบการพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา สังคม และบุคลิกภาพของนักเรียน จึงไม่จำเป็นต้องสร้างเครื่องมือครบทุกอย่างตามที่เสนอแนะไว้ในแผนการจัดประสบการณ์ แต่ควรครอบคลุมและเพียงพอต่อการตรวจสอบขีดศักยภาพของนักเรียนครบทุกด้าน และเท่าที่จำเป็น เพื่อใช้วัดผลประเมินผลที่เกิดจากการเรียนรู้ที่แท้จริงของนักเรียนเท่านั้น ฉะนั้น โรงเรียน ครูภายในโรงเรียน ครู-วิชาการกลุ่มโรงเรียน หรือศึกษานิเทศก์ จึงควรร่วมมือกันสร้างเครื่องมือวัดผลที่มีคุณภาพสอดคล้องกับสภาพของโรงเรียนมาใช้วัดผลประเมินผลนักเรียน

ด้านการจัดมุมสำหรับนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาในห้องสมุด ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์ พบว่า มีปัญหา คือ ขาดวัสดุ อุปกรณ์ และห้องในการจัดมุมสำหรับเด็ก ระดับก่อนประถมศึกษาในห้องสมุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิเชียร นพพลกรัง

(2532: 206) ที่ศึกษาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง พบว่า วัสดุอุปกรณ์ในห้องสมุดมีน้อย ไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียนและผลการวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่โรงเรียนมีห้องสมุดเฉพาะ คิดเป็นร้อยละ 51.52 ที่เหลือร้อยละ 48.48 ไม่มีห้องสมุดโดยเฉพาะ ซึ่งให้เห็นว่าโรงเรียนมีห้องสมุดโดยเฉพาะ และไม่มีห้องสมุดโดยเฉพาะ ในจำนวนใกล้เคียงกัน นอกจากนี้ กิติมา ปริศิฉิลก (2532: 67) ยังกล่าวว่า ห้องสมุดเป็นแหล่งของการศึกษาซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่ต้องสนองความต้องการดำเนินการห้องสมุด เช่น การอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้เพียงพอ จัดหาหนังสือวัสดุที่จำเป็นตลอดจนงบประมาณมาสนับสนุน ผู้วิจัยเห็นว่า การที่โรงเรียนมีความจำกัดเรื่อง วัสดุอุปกรณ์ ในการจัดมุมสำหรับเด็กก่อนประถมศึกษาในห้องสมุด และไม่สามารถจัดมุมสำหรับเด็กนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาในห้องสมุดได้นั้น ผู้บริหารควรนำประเด็นข้อจำกัดของทรัพยากรมาพิจารณาหาทางเลือกที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา พยายามแสวงหาทรัพยากรให้กว้างออกไป เช่น การขอความช่วยเหลือจากสมาคม หน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การขอรับบริจาคหนังสือ อุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในห้องสมุด และการขอความร่วมมือจากชุมชนจัดสร้างห้องสมุดให้เป็นแหล่งของการศึกษาของโรงเรียนและอาจให้ชุมชนใช้ด้วยอีกทางหนึ่งด้วย

2. ปัญหาการบริหารงานบุคคล

ด้านการจัดหาบุคลากรที่ใช้ในการสอนระดับก่อนประถมศึกษา ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์ พบว่า มีปัญหา คือ ไม่มีครูจบการศึกษาสาขาอนุบาล หรือ สาขาปฐมวัยโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุทธิลักษณ์ มณีศรี (2538: 123) ที่ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 4 พบว่า การบริหารงานบุคคล ด้านการจัดครูเข้าสอนมีปัญหา คือ ไม่มีครูที่จบการศึกษาสาขาอนุบาลศึกษา หรือ สาขาปฐมวัยโดยตรง ซึ่งจากหลักเกณฑ์การพิจารณาสาขาวิชาเอกที่จะสรรหาบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูนั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ให้ อ.ก.ค. จังหวัดพิจารณา เมื่อสถานศึกษาใดมีตำแหน่งว่าง ให้พิจารณาว่าสถานศึกษานั้นเปิดสอนชั้นเด็กเล็ก หรือชั้นอนุบาลหรือไม่ หากเปิดสอนจะต้องสรรหาครูที่ได้วุฒิสภาวิชาเอกอนุบาลศึกษา หรือปฐมวัยศึกษาให้ครบทั้งที่เปิดสอนก่อน แต่จากการวิจัยนี้ พบว่า

ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา จบการศึกษาระดับปริญญาเอกประถมศึกษา ทำให้ยังขาดแคลนครูที่จบการศึกษาสาขาอนุบาลศึกษา หรือสาขาปฐมวัยศึกษา ผู้วิจัยเห็นว่าในอนาคตถ้ายังคงใช้หลักเกณฑ์นี้ ปัญหาการขาดแคลนครูที่จบสาขาวิชาเอกอนุบาลศึกษา หรือสาขาปฐมวัยศึกษาคงลดน้อยลง ในขณะที่ ผู้บริหารโรงเรียนจึงควรใช้กระบวนการบริหารที่เหมาะสม ส่งเสริมการสอนของครูระดับก่อนประถมศึกษา ตั้งแต่การหาหนังสือให้ครูอ่าน ซึ่งเป็นการพัฒนาครูที่โรงเรียนหาได้ ถึงการเชิญวิทยากรสาขาต่าง ๆ มาบรรยาย จะช่วยพัฒนาการสอนมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นได้ นอกจากนี้ ยังพบอีกว่า ครูผู้สอนไม่มีประสบการณ์การสอน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ วนิดา วัชรกิจ (2534: 184) ที่ศึกษาปัญหาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา ที่รับนักเรียนชาวเขา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตาก พบว่า ครูที่ทำการสอนขาดประสบการณ์ และสอนได้ไม่ครบตามกำหนดการสอน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลของการวิจัยนี้ พบว่า ครูผู้สอน และผู้บริหารมีประสบการณ์น้อย ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในโรงเรียนชายแดน อยู่ในช่วง 1-5 ปี ผู้วิจัยเห็นว่า การจัดครูเข้าสอนในระดับก่อนประถมศึกษา จำเป็นต้องอาศัยครูที่มีประสบการณ์ เพราะครูจะต้องดูแลเด็กอยู่ตลอดเวลาที่เด็กทำกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการกิน การเล่น การนอน หรือกิจกรรมอื่น ๆ บางครั้งครูต้องทำหน้าที่แทนผู้ปกครอง ซึ่งผู้ไม่มีประสบการณ์ในงานนี้ อาจแสดงพฤติกรรมที่ไม่เอื้อต่อการสร้างเด็กให้มีคุณสมบัติตามแนวการจัดประสบการณ์ได้ เช่น ห้ามเด็กไม่ให้เล่น ไม่ใช่สื่อประกอบ การเรียนการสอน เพื่อให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนาน ซึ่งจะเป็นผลเสียต่อการเตรียมความพร้อมของเด็ก ผู้บริหารจึงควรจัดการอบรมหรือสนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรมในเรื่องเนื้อหาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา จัดศึกษาฐานตามสมควร และจัดระบบนิเทศภายใน ช่วยเหลือแนะนำในการจัดประสบการณ์การเรียนการสอน จะทำให้การเรียนการสอนดีขึ้นได้

3. ปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียน

ด้านการปฐมนิเทศผู้ปกครอง ระดับก่อนประถมศึกษา ผลการวิจัย จากการสัมภาษณ์ มีปัญหา คือ ผู้ปกครองติดภารกิจจึงทำให้น้อย ซึ่ง สมพงษ์ จิตระดับ (2530: 16) กล่าวว่า การปฐมนิเทศเป็นสิ่งจำเป็น ถ้าไม่มีการปฐมนิเทศ ผู้ปกครอง หรือผู้ปกครองมาปฐมนิเทศน้อย โรงเรียนจะไม่มีโอกาสประชุมชี้แจงเป้าหมาย หลักการ แนวนโยบายที่มุ่งเสริมสร้างโรงเรียน ตลอดจนการขอความร่วมมือในการจัด กิจกรรมต่าง ๆ พร้อมทั้ง

ข้อเสนอแนะจากชุมชนได้ และจากผลของการวิจัยนี้ พบว่า อาชีพหลักของประชากรในหมู่บ้าน ส่วนใหญ่ ทำนา ทำไร่ ซึ่งมักประสบปัญหาเกี่ยวกับผลผลิตไม่แน่นอน บางปีก็ดี บางปีก็เสียหาย และยังคงเสี่ยงต่อการถูกจีปัดของกลุ่ม โจรไม่ทราบฝ่ายปล้นอยู่เสมอ ลักษณะดังกล่าวส่งผลต่อความช่วยเหลือและความร่วมมือที่จะให้กับโรงเรียนด้วย ผู้วิจัยเห็นว่า โรงเรียนควรเน้นการประชาสัมพันธ์ และมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนให้มากขึ้น โดยการมีกิจกรรมเยี่ยมบ้านผู้ปกครอง พูดคุยทั่วไปเกี่ยวกับปัญหาของนักเรียน สอดแทรกความเข้าใจในเรื่องการศึกษา ให้ผู้ปกครองมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น เมื่อผู้ปกครองพร้อม จะได้ให้ความช่วยเหลือโรงเรียนได้

4. ปัญหา การบริหารงานธุรการ การเงิน และพัสดุ

ด้านงานธุรการ การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ผลการวิจัย จากการสัมภาษณ์ พบว่า ส่วนใหญ่ ไม่มีปัญหา ที่เหลือ มีปัญหา ปัญหาที่พบทุกคนระบุ คือ มีทหารหรือโจรต่างชาติเข้ามาขโมยและแย่งชิงทรัพย์สินมีค่าของโรงเรียน จากผลของการวิจัยนี้ พบว่า สถานที่ตั้งของโรงเรียนส่วนใหญ่ มีระยะห่างจากชายแดนกัมพูชา 1-2 กิโลเมตร จึงง่ายต่อการรุกรานของทหาร หรือโจรต่างชาติเข้ามาขโมย และแย่งชิงทรัพย์สินมีค่าของโรงเรียน และหลบหนีออกนอกประเทศ และยังพบอีกว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีแผนรักษาความปลอดภัย ไม่มีการซ้อมการหลบภัย ผู้วิจัยเห็นว่า การรักษาความปลอดภัยให้ครูและนักเรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน มีความสำคัญ เป็นการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจทางหนึ่ง จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นคนต่างท้องถิ่น พักบ้านพักครู ต้องรับผิดชอบตนเองในเรื่องความปลอดภัย ซึ่งปัจจุบันมีเวร-ยาม รักษาความปลอดภัยของหมู่บ้านให้ความช่วยเหลือโรงเรียน แต่การให้ความช่วยเหลือของหน่วยงานต้นสังกัดยังไม่มี ฉะนั้นหน่วยงานต้นสังกัดน่าจะมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่รับผิดชอบโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเอง เข้ามามีส่วนร่วมป้องกันมายิ่งขึ้น เพื่อสร้างความมั่นใจในการปฏิบัติงาน

5. ปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก

ด้านการจัดอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักเรียนระดับก่อน-ประถมศึกษา ผลการวิจัย จากการสัมภาษณ์ พบว่า ที่นอนและเครื่องนอนไม่เพียงพอ ซึ่งราศรี ทองสวัสดิ์ (2529: 101) กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมมีผลต่อการเรียนรู้โดยตรง การขาดที่นอนและเครื่องนอน จะทำให้เด็กไม่สามารถฝึกหัดสุขนิสัยที่ดีได้ และจากหลักเกณฑ์

การจัดสรรวัสดุ ทรัพยากรของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536: 110) ไม่มีการจัดสรรที่นอนและเครื่องนอน โรงเรียนจึงต้องแก้ปัญหาด้วย การจัดซื้อเอง หรือให้ผู้ปกครองจัดหาเอง ทำให้ที่นอนและเครื่องนอนของนักเรียนมีไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน และมีความแตกต่างกัน ไม่สามารถเตรียมความพร้อมนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยเห็นว่า ที่นอนและเครื่องนอนเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหนึ่ง และยังเป็นการฝึกสุขนิสัยที่ดีให้นักเรียนได้ด้วย สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงควรมีเกณฑ์การจัดสรรวัสดุทรัพยากรในด้านของที่นอนและเครื่องนอน และจัดสรรให้โรงเรียนด้วย เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของโรงเรียนและผู้ปกครอง ในการจัดหา ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพนักเรียนอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

ด้านการบำรุงรักษาและตกแต่งอาคารสถานที่ สำหรับนักเรียน ระดับก่อน-ประถมศึกษา ผลการวิจัย จากการสัมภาษณ์ พบว่า มีปัญหา คือ ขาดงบประมาณในการซ่อมแซมรักษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศักดิ์ชัย บรรณสาร (2536: 193) ที่ศึกษาการวางแผนการพัฒนาสภาพนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี พบว่า งบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอเหมาะสม ขาดเงินทุนการปรับปรุงตกแต่งบริเวณโรงเรียน และจากหลักเกณฑ์การเสนอของงบประมาณในการซ่อมแซมอาคารเรียน อาคารประกอบ และสิ่งอำนวยความสะดวก ของสำนักงานงบประมาณในแต่ละปี โรงเรียนจะสามารถของบประมาณซ่อมแซมได้เพียงครั้งเดียว ซึ่งวงเงินการซ่อมแซมรักษาต้องไม่เกิน 20,000 บาท (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2536: 118) ผู้วิจัยเห็นว่า การที่โรงเรียนดำเนินการของบประมาณซ่อมแซม บำรุงรักษาอาคารสถานที่ในแต่ละปีนั้น บางครั้งไม่ได้งบประมาณตามที่เสนอขอ หรือได้รับงบประมาณในจำนวนน้อย และไม่ทันเวลา ผู้บริหารจึงควรรหาข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งทรัพยากรมาช่วยปรับปรุงซ่อมแซมอาคารสถานที่ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ขอความช่วยเหลือในเรื่องของแรงงาน วัสดุ อุปกรณ์ เงิน จากชุมชนหรือหน่วยงานภายนอกโรงเรียนแทนการของบประมาณเพียงอย่างเดียว

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรมีการดำเนินการดังต่อไปนี้

1.1 จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนขาดงบประมาณในการซ่อมแซมบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ควรปรับวงเงินในการซ่อมแซมบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกให้โรงเรียนมากขึ้น และลดขั้นตอนการของบประมาณให้รวดเร็วยิ่งขึ้น

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนขาดแคลนงบประมาณในการจัดหาสื่อการสอน ควรช่วยเหลือของบประมาณให้โรงเรียนจัดหาสื่อการสอน และมีสื่อและวัสดุอุปกรณ์การสอนให้เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 จากผลการวิจัยที่พบว่า โรงเรียนมีที่นอนและเครื่องนอนไม่เพียงพอ ควรมีการกำหนดเกณฑ์การจัดสรรวัสดุ อุปกรณ์ ที่นอน และเครื่องนอน เพื่อจัดสรรให้โรงเรียนตามความขาดแคลน

1.4 จากการวิจัยที่พบว่า โรงเรียนขาดวัสดุอุปกรณ์ และห้องในการจัดมุมสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษาในห้องสมุด ควรจัดหารูปแบบการสร้างห้องสมุดที่ใช้งบประมาณน้อย เพื่อจัดสร้างให้โรงเรียน และกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน การจัดสรรวัสดุอุปกรณ์ในห้องสมุด สำหรับนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาเพิ่มขึ้น

2. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว ควรดำเนินการดังนี้

2.1 จากการวิจัยที่พบว่า โรงเรียนมีงบประมาณไม่เพียงพอในการซ่อมแซมอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ควรจัดสรรงบประมาณตามความจำเป็นในการซ่อมแซมของแต่ละโรงเรียน

2.2 จากการวิจัยที่พบว่า โรงเรียนขาดแคลนบุคลากรที่จบการศึกษาสาขาวิชาอนุบาล หรือสาขาปฐมวัยโดยตรง ควรจัดสรรครูที่จบการศึกษาสาขาวิชาอนุบาลหรือปฐมวัยให้ทุกโรงเรียน ที่ไม่มีครูที่จบการศึกษาสาขาวิชาอนุบาลหรือสาขาปฐมวัย

2.3 จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนขาดเอกสารแนวการจัดประสบการณ์ ควรจัดหาเอกสารแนวการจัดประสบการณ์สำรองไว้ เพื่อแจกจ่ายให้กับโรงเรียนที่ขาดแคลน

3. โรงเรียนประถมศึกษาในหมู่บ้านในโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย จังหวัดสระแก้ว ควรดำเนินการดังนี้

3.1 จากการวิจัยที่พบว่า ครูผู้สอนขาดประสบการณ์การสอน ควรสนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรม เพื่อเพิ่มพูนความรู้อย่างสม่ำเสมอ และผู้บริหารต้องนิเทศแนะนำการจัดประสบการณ์ของครูเพิ่มขึ้น

3.2 จากการวิจัยที่พบว่า ครูผู้สอนไม่สามารถสร้างเครื่องมือวัดผล ประเมินผลตามที่เสนอแนะไว้ในแผนประสบการณ์ได้ ควรร่วมมือกับครูภายในโรงเรียน ครูวิชาการ กลุ่มโรงเรียน หรือศึกษานิเทศก์ สร้างเครื่องมือวัดผล ที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับสภาพของโรงเรียน

3.3 จากการวิจัยที่พบว่า โรงเรียนขาดครูที่จบการศึกษาสาขาวิชาอนุบาล หรือสาขาปฐมวัย โดยเฉพาะ ควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา มีความรู้ความสามารถตามความเหมาะสม เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.4 จากการวิจัยที่พบว่า โรงเรียนขาดงบประมาณจัดหาสื่อการเรียนการสอน และมีสื่อและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้สอนไม่เพียงพอ ควรหาความร่วมมือจากชุมชน ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น ผลิตสื่อมาใช้ในการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น

3.5 จากการวิจัยที่พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนติดภารกิจ จึงทำให้มาประชุม น้อย ควรมีการประชาสัมพันธ์ ให้ชุมชนตระหนักถึงความจำเป็นในการศึกษาในรูปแบบที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยในอนาคต

1. ควรมีการวิจัยเพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนระดับก่อน-ประถมศึกษา ที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวชายแดน
2. ควรมีการศึกษาเพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมในการนิเทศการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา ของโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวชายแดน